

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENT
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Triumful Ortodoxiei

Am anunțat în numărul trecut al revistei că I. P. C. S. Arhim. Iuliu Scriban a fost ales Decan al Facultății de Teologie din Odesa și chemat s'o organizeze. Adresa semnată de Rectorul P. Ceasovnicov este următoarea:

„Noi Rectorul, Prorectori, Decani și corpul Profesorilor în ședința solemnă am ales pe Prea Sfinția Voastră ca Decan al Facultății Ortodoxe de Teologie din Odesa.

„Vă rugăm a primi această înaltă demnitate și a organiza Facultatea.

„Ne bucurăm din tot sufletul că încurând vă putem înalt Prea Sfințite saluta în mijlocul nostru și așteptăm cu plăcere răspunsul“.

Scrisoarea aceasta are pentru creștinătatea întreagă o însemnătate istorică. Este un document de care Apologetica și Istoria Bisericii se vor folosi ca să arate lumii la ce rezultat au ajuns în Rusia propaganda antireligioasă și persecuțiile sângeroase desfășurate de bolșevicii ateii peste un pătrar de veac.

Bezbojnicii s'au folosit de tot felul de arme diabolice, ca să compromită religia, să desființeze Biserica și să desrădăcineze credința creștină din suflete. Au fost martirizate bisericile și mănăstirile, au fost martirizați sute de episcopi, mii de preoți și milioane de credincioși — intelectuali și oameni simpli, — și iată, tot ce au făcut „cei fără Dumnezeu“ este blamat irevocabil prin tribunalul celui mai înalt focar de cultură, care este Universitatea.

Profesorii Universității din Odesa, când au hotărât după 24 ani de prigoană, înființarea Facultății de Teologie Ortodoxă, au adus cel mai frumos omagiu Bisericii creștine și au osândit în forma cea mai fină și mai elegantă ateismul violent al bolșevicilor.

Evenimentul acesta este frumos comentat într'un articol de fond despre „Misiunea creștină în Răsărit“, publicat în ziarul „Universul“, din care extragem următoarele pasagii:

„Stăpânitorii tirani ai popoarelor din Rusia sovietică și-au dat seama că, distrugând bisericile, religia și credința în Dumnezeu, pot mai ușor să transforme populația lăsată în ignoranță și mizerie, într'o turmă mânăată doar de instincte primare și de cnutul moscovit.

„S'a întâmplat însă un fenomen curios, constat odată cu eliberarea popoarelor de sub tirania sovietică. Cu toată persecuția și oprimarea religiei, cu toate că bisericile au fost transformate în magazii, cinematografe și fabrici, totuși populația n'a pierdut sentimentul religios. Cei cari se născuseră creștini nu puteau renunța așa de ușor la credința lor. Se rugau în ascuns, în ungherele caselor lor, ferindu-se de ochii iscoditori ai comisarilor sovietici. Așa se explică faptul, că după intrarea trupelor liberatoare în Transnistria, în Ucraina și celelalte provincii rusești, populația a scos icoanele ca din pământ și le-a așezat în interiorul locuințelor, respirând ușurată, că și-a recăpătat libertatea credinței.

„Fenomenul acesta psihologic trebuie folosit pentru reîncreștinarea populațiilor care au fost ținute sub regimul bolșevic într'o crâncenă stare de mizerie morală, obligate să scoala pe Dumnezeu din preocupările lor.

„E adevărat că pe întreg teritoriul eliberat de sub stăpânirea bolșevicilor, bisericile, cărora li se daseră altă destinație, au fost redat cultului creștin. Misiuni creștine de prelați și preoți ortodoxi au cercetat regiunile răsăritene, predicând cuvântul Domnului și întoarcerea celor lăsați în întunec pe calea adevărului, a luminii și credinței creștine.

„E rolul bisericii noastre ortodoxe de a intensifica această acțiune misionară în rândul populației din Transnistria și chiar mai departe, împlinind prin aceasta una din marile porunci ale Mântuitorului date apostolilor: „Mergând învățați toate neamurile“... astfel ca

cei rătăciți să poată găsi calea cea dreaptă"...

„Cei rătăciți“ fac parte din rândurile tineretului, lipsit de nobleță spirituală și crescut în ideologia comunistă: fără sentimente, fără patrie, fără familie și fără Dumnezeu.

Facultatea de Teologie dela Odesa va avea rolul istoric să reabiliteze ideologia, viața și pietatea creștină ortodoxă, umbrite și prigonite atâta vreme.

Biserica noastră are tot interesul să-i dea tot sprijinul, ca să-și ajungă scopul. Misiunea ei în Răsărit astăzi este mai necesară și se cere mai mult simțită decât întotdeauna.

A fost foarte frumos că am sprijinit în cursul vremii mănăstirile dela Athos și alte biserici din Răsărit; este important să ne aducem aminte că pe vremea ereziilor protestante doc-

trina ortodoxă a fost sintetizată în „Mărturisirea ortodoxă“ a mitropolitului Petru Movilă dela Chiev și aprobată în sinodul dela Iași ținut acum 300 de ani (la 1642) pe vremea voevodului Vasile Lupu; dar astăzi este și mai important din punct de vedere apologetic și istoric să ne dăm toată contribuția ca să ajutăm restaurarea dreptei credințe în Rusia, după grelele încercări prin care a trecut în vremea îndelungatelor și sângeroaselor persecuții bezbojnice.

Lucrul va fi cu atât mai ușor, cu cât substratul religios al poporului rus este viu și purificat prin grele suferințe.

Sub ochii noștri se întâmplă ceea ce s'a spus de multe ori și de către mulți: Creștinismul în Rusia, după criza bolșevică, va renaște și va fi mai strălucit de cum a fost.

Stropi din cascada vieții...

Suferind, începi să iubești viața.

*

Adevăratele amintiri ne vin totdeauna din inimă, nu din minte. — Inima păstrează mai mult timp actualitatea vieții.

*

Copiii se lasă duși de mână; oamenii, — de inimă...

*

Suferința este lumina pământescă a vieții; iubirea este lumina transcendentală a lumii.

*

Suferința este forma în care iubirea părăsește viața, pentru a fi primită de lume: — o trecere a iubirii dela viață la lume.

*

Credința este virtute stăpână pe suflet; virtutea este credință stăpână pe corp.

*

Libertate, egalitate, frățietate: tot ce poate avea lumea mai mult. Credință, iubire, speranță: tot ce are viața mai puțin...

*

Pe cât de multă iubire și suferință are un om, pe atât de mult spirit are; pe cât de mult spirit, pe atât de mare personalitate; pe cât de mare personalitate, pe atât de multă existență; pe cât de multă existență, pe atât de mult adevăr. — Iubirea și suferința sunt cele mai mari adevăruri pe care le conține viața.

*

Iubirea și suferința nu sunt una din alta, ci una în alta.

*

Creștinismul? Modul de a întrebuința lacrimile în folosul sufletului; suferința în folosul iubirii; lumea în folosul vieții.

*

În suferință mori, dar nu sfârșești; în tristețe sfârșești, dar nu mori.

Gh. Moțiu

Mărgăritare.

Răsvrătirea copacilor

Un mesteacăn înalt aruncă o idee ispititoare între copacii pădurei.

Fraților! — le zise — bine știți că pământul întreg este al nostru, pentrucă atât animalele cât și oamenii atârnă de noi, ei nu pot trăi fără de noi. Noi hrănim vaca, oaia, pasărea, albinele... Noi suntem centrul lumii, totul trăește din noi, chiar și pământul se formează din frunzele noastre ofilite... Numai o putere este în lume, care stă deasupra noastră. Aceasta e Soarele.

Se spune că viața noastră atârnă de Soare. Dar, eu sunt convins, fraților, că aceasta e numai o poveste cu care caută să ne sperie. Că n'am putea trăi fără lumina Soarelui? Aceasta e o poveste veche, neghioabă, ce nu se mai potrivește pentru plantele iluminate de azi...

Aci mesteacănul se opri pe o clipă. Câtiva goruni bătrâni și niște paltini fremătau, nefiind de aceeaș părere, însă copacii tineri ascultau din toate părțile cu plăcere.

Ridicând glasul, mesteacănul grăi: Știu că între plante se mai află un grup de întunecați la minte, ceata celor bătrâni, care mai crede în acea superstiție învechită. Dar eu îmi pun încrederea și nădejdea în simțul de neatârnare al tinerei generații de plante. Trebuie ca noi plantele să scuturăm odată jugul Soarelui. Atunci apoi se va naște o generație nouă, liberă. Sus, deci, la lupta de eliberare! S'a sfârșit de acum domnia ta, bătrâne luminător de sus!...

Cuvintele din urmă ale mesteacănului fură

acoperite din toate părțile de aplauze, încât în-suflețirea tinereții clocotitoare innăbuși desapro-barea potolită a copacilor bătrâni.

Incepem greva împotriva Soarelui — continuă mesteacănul. Ziua încetăm orice viață și ne mutăm traiul în misterioasa, întunecata noapte. Voim deacum să creștem, să înflorim, să ne răspândim mirosul și să ne dăm roadele în noapte. Nu mai avem lipsă de Soare! Voim să fim liberi!

Adunarea se sfârși.

În ziua următoare oamenii văzură lucruri ciudate. Soarele strălucea pe cer, împrăștiindu-și razele dătătoare de viață, însă florile, supărate, cu petalele închise, își plecaseră capul spre pământ, copacii își lășaseră frunzele în jos, și toți își întorseseră fața de către Soare. Seara apoi florile își deschiseră petalele și-și întinseră gâtul spre lumina palidă a lunii și înspre slaba clipire de stele.

Așa trecură câteva zile.

După scurtă vreme însă o ciudată schimbare se văzu pe plante. Cerealele se lungiră pe pământ, fiindcă mai nainte crescuseră spre Soare, dar acum nu mai era Soare spre care să se ridice. Florile începură a se ofili iar frunzele lor a îngălbeni. Toate erau aplecate spre pământ, ca și cum ar fi toamnă.

Acum florile începură să murmure împotriva mesteacănului. Însă răsvrătorul (deși era și el palid și cu frunzele ofilite) continuă a le amăgi.

Ce proaste sunteți, surorilor! Nu vedeți că acum sunteți mult mai frumoase, mai alese, mai libere, mai independente, de cum ați fost sub stăpânirea Soarelui! Sunteți bolnave? Asta nu-i adevărat! V'ați făcut mai gingașe, mai nobile. Acum sunteți personalități!...

Unele din nenorocitele plante crezură și pe mai departe mesteacănului și cu buze tot mai palide repetară noapte de noapte cuvintele: „Ne-am făcut mai gingașe, mai nobile... acum suntem personalități!” Cele mai multe însă se lăsară. tocmai la timp, de grevă și-și întoarseră fața spre Soarele dătător de viață.

Când sosi iarăș primăvara, mesteacănul uscat stătea, cu crengile goale, ca o sperietoare, în mijlocul pădurei ce începea din nou să răsune de cântecul paserilor. Nimeni nu mai știa de sfatul lui nebun. Imprejurul lui, florile pocăite își înălțau mirosul spre bătrânul Soare dătător de viață, iar copacii înfrunziți își plecau bogata lor coroană în semn de recunoștință spre acelaș Soare...

(După Iørgensen).

Tâlcuire: Soarele este Dumnezeu, Tatăl nostru cel ceresc, care singur dă viață tuturor.

Despre ce să predicăm?

La **Dumineca lăsatului de carne**, în 8 Februarie 1942, să vorbim despre **judecata din urmă**.

Eclesiastul (predicatorul), după ce vorbește despre Dumnezeu și om, despre înțelepciune și nebunie, despre bucurie și durere, despre bogăție și sărăcie, despre deșertăciune și moarte, face încheierea aceasta:

— „Teme-te de Dumnezeu și păzește poruncile lui. Aceasta este toată datoria omului. Fiindcă *Dumnezeu va judeca toate faptele și tot ce a fost ascuns, fie bun, fie rău*” (12, 13—14).

Mântuitorul Hristos descopere semnele sfârșitului lumii (Mt. 24) și descrie *judecata din urmă* în pildele despre neghine (Mt. 13, 24—30, 36—43), despre năvodul aruncat în mare (Mt. 13, 47—50), despre nunta fiului de împărat (Mt. 22, 2—14), despre cele zece fecioare și despre talanți (Mt. 25, 1—30), ca apoi tabloul ei impresionant să-l desvâlue în pericopa evangheliei din Dumineca lăsatului de carne (Mt. 25, 31—46). Fiul Omului apare atunci ca un împărat, în slavă pe norii cerului, însoțit de îngeri; înaintea lui vin toate neamurile și toți oamenii. Cei buni, oile albe se dau la dreapta și vor merge în viața veșnică; cei răi, caprele negre se dau la stânga și vor merge în osânda veșnică.

Ziua judecății în Sf. Scriptură e numită „ziua mâniei și a descoperirii dreptei judecăți alui Dumnezeu” (Rom. 2, 5), ziua cea mare și înfricoșată a Domnului (Fapte 2, 20; Iuda 6), ziua lui Hristos (Filip. 1, 6, 10; II. Tes. 2, 3), ziua cea de apoi (In 6, 40; 11, 24), etc.

Învățătura despre judecata din urmă se cuprinde între dogmele Evangheliei (Mt. 7, 1—2; 12, 36; Mc. 6, 11) și ale apostolilor (Evrei 6, 2; Fapte 10, 40; Iuda 6; I Petru 5, 12). Biserica întreagă învață că după moarte urmează judecata (Evrei 9, 27), că Tatăl a dat toată judecata Fiului (In 5, 22) și că Hristos este nu numai Mântuitorul ci și Judecătorul viilor și al morților (Fapte 10, 42; Rom. 14, 101; II Tim. 4, 1). Toți creștinii credem, mărturisim și așteptăm, că Iisus Hristos „iarăși va să vie cu mărire să judece viii și morții...”

Cine și cum va fi judecat? După ce *legi* se va face judecata? La aceste întrebări mari avem răspunsuri limpezi în Sf. Scriptură.

După cum toți oamenii și toate neamurile au câte un „talant” sau mai mulți, un rost sau o misiune dela Dumnezeu în lume, tot așa va fi și judecata: fiecare după misiunea, după talantul și după faptele sale. Se vor judeca toate popoarele (Ps. 95, 13; 97, 9; 109, 6; Ioil 3, 12; Mt. 25, 32), toți oamenii (Rom. 10, 12—14), cei mari și cei mici, împărații și robii, bogații și săracii, pro-

feții și sfinții (Apoc. 6, 15; 11, 18; 20, 12), dreptii și nedreptii (II Petru 2, 9; Ecl. 3, 17), viii și morții (Fapte 10, 42; II Tim. 4, 1; I Petru 4, 5). Lumea întreagă va fi judecată (Fapte 17, 31; Ps. 9, 8). „Noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, ca fiecare, după faptele sale cele săvârșite întru, să primească, ori bine ori rău“ (II Cor. 5, 10; Rom. 14, 10).

Legile după care se va face judecata sunt conștiința și Sf. Scriptură. Păgânii se vor judeca după *legea conștiinței* scrisă de Dumnezeu în inimile lor (Rom. 2, 14—15); iudeii vor fi judecați după *legea lui Moise* (Rom. 2, 12); creștinii se vor judeca după *legea Evangheliei* (Rom. 2, 16) și cu toții după *legea libertății* (Iac. 2, 12). „De va auzi cineva cuvintele mele și nu va crede, grăește Mântuitorul, eu nu-l judec, că n'am venit să judec lumea ci să măntuesc lumea. Pe cel ce se lapadă de mine și nu primește cuvintele mele, este cine să-l judece: *Cuvântul pe care l-am spus, acela îl va judeca în ziua cea de apoi*“ (In 12, 47—8). Cuvintele Evangheliei vor fi martorii care ne vor mijloci fericirea sau osânda veșnică, iar apărătorii, faptele bune (Mt. 25, 34—40).

Se vor descoperi și judeca, după dreptate (Fapte 17, 31) și adevăr (Rom. 2, 2), toate gândurile (I Cor. 4, 5), toate tainele inimii (Evrei 5, 12—13), toate cuvintele (Mt. 12, 36—7) și toate faptele oamenilor (Mt. 16, 27). Mai ales se vor cerceta faptele îndurării trupesti: săturarea flămânzilor, adăparea însetaților, primirea străinilor, îmbrăcarea săracilor, cercetarea bolnavilor și a întemnițaților (Mt. 25, 34—45). Față de cei ce nu au făcut milostenie, judecata va fi *fără milă* (Iac. 2, 13).

Prin urmare și la judecata din urmă, în cer și pe pământ, *legea cea mai mare este dragostea*. Toate faptele făcute din iubire pentru frații cei mai mici ai Mântuitorului sunt făcute ca pentru El și răsplătite.

Cum se vor putea descoperi și arăta gândurile, cuvintele și faptele noastre la judecata din urmă, nu știm. Cum *se vor deschide cărțile* (Apoc. 20, 12), știe numai Dumnezeu. El are atotștiința și atotputernicia. În orice caz, dacă oamenii sunt în stare să-și comunice sau să-și descopere gândurile, direct sau prin diferite aparate de telefon, telegraf și radio, prin locuri și unde nevăzute (pe unde e cu puțință să fie păstrate și ale noastre), cu atât este mai cu puțință la Dumnezeu să știe toate. (Unii bărbați de știință nu au pierdut speranța să afle undele aeriene care păstrează și astăzi cuvintele Mântuitorului).

Lucrul cel mai cutremurător din procesul judecării din urmă este descoperirea gândurilor inimii și arătarea faptelor ascunse. Nimic nu va

îngrozi și rușina mai mult decât acestea. Atunci păcătoșii vor plânge și vor striga munților și stâncilor: cădeți peste noi și ne acoperiți... (Apoc. 6, 15—6). Vor plânge cei ce au iubit mai mult minciuna decât adevărul, nedreptatea în locul dreptății, vițiul în locul virtuții; toți ceice au ales moartea în locul vieții și blestemul în locul binecuvântării (Deuter. 30, 19); toți cei vinovați față de Jertfa iubirii, care este Trupul și Sângele Domnului...

Focul judecării lui Dumnezeu va arăta fiecăruia ce a zidit: aur, argint, pietri scumpe, lemne fân sau trestie (I Cor. 3, 11—14)

Apoi se va rosti *sentința*; celor drepti: „Veniți, binecuvântații Părintelui meu“...; celor păcătoși: „Duceți-vă dela mine, blestemaților... Și vor merge aceștia în osândă veșnică și dreptii în viața veșnică.“

Doi oameni tăiau lemne în pădure. După ce au doborât un copac, unul, necredincios, zice:

— „Iată, așa e și cu viața noastră... Trăim, ne sbatem și la urmă vine moartea și ne doboară ca pe bușteanul acesta, și nimic nu s'alege de noi“...

Celalalt, care era un om credincios, îi răspunde:

— „Nu-i așa prietene... Abia după ce am doborât acest buștean, vom putea să vedem dacă e bun de clădit sau e scorburos și bun numai de aruncat în foc... Așa e și cu noi... Abia după ce murim, vede bunul Dumnezeu ce trebuie să facă cu noi: să ne așeze deadreapta lui, întru viața cea veșnică, sau să ne arunce în focul cel nestins“...

Necredinciosul căzu pe gânduri și peste puțină vreme se întoarse și el la credință (Viața creștină în pilde).

Dacă cu un lemn se face o astfel de socoteală, cu atât mai mult cu omul, care prețuește mai mult decât iarba câmpului sau lemnele pădurii.

De aceea, judecata lui Dumnezeu se cuvine să țină în noi *trează gândul și simțul răspunderii*, grija să fim totdeauna pregătiți ca să dăm „*răspuns bun* la înfricoșata judecată a lui Hristos“.

Cum despre ziua judecării nu știe nimeni, când va veni, evanghelia Mântuitorului ne îndeamnă stăruitor să priveghiem și să fim totdeauna gata, ca cele cinci fecioare înțelepte.

— „Privegheați“... (Lc. 21, 36; Mt. 25, 13). „Privegheați și vă rugați“ că nu știți când va fi vremea aceea“ (Mc. 13, 33)... „Cel nedrept să nedreptățească înainte, cel spurcat să se spurce încă, cel drept să facă dreptate mai departe, cel sfânt să se sfințească și mai mult. Iată vin curând și plata mea este cu mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta sa“ (Apoc. 22, 11—12).

Doamne Iisuse, ... invrednicește-ne pe noi păcătoșii, la a doua înfricoșată venirea ta, să stăm de-a dreapta mării tale, pentru rugăciunile Preacuratei Maicei tale și ale tuturor sfinților tăi.

Cărți

Nicolae Arseniev: Monahismul și Calea ascetic-mistică în Biserica răsăriteană, în deosebi în Rusia. Traducere de Preot Ioan Zugrav profesor universitar. Cernăuți. Ed tura Mitropoliei, 75 pagini, prețul 30 lei.

O carte de care nu pot să nu se bucure iubitorii de viață duhovnicească. Se cuprind în ea informațiuni foarte prețioase cu privire la viața și istoria asceticei și mistice creștine răsăritene, însoțite de reflecțiuni obiective, pline de învățăminte, asupra desvoltării și decăderii bisericii rusești.

Idealul vieții creștine este purtarea crucii și trăirea în Hristos. El se înfăptuește în lume și în viața monahală. În viața Bisericii, monahismul ascetic și mistic nu este un lux sau o extravaganță, ci un îndemn la viața și lupta duhovnicească necesară fiecărui creștin (p. 7). Cheia de introducere în doctrina și experiența ascetic-mistică a Bisericii ortodoxe se află în „Cuvintele părinților”, în *Filocalie* și alte cărți și colecții de axiome și istorisiri scurte și pline de duh, rămase dela venerabilii asceți și părinți ai pustiei, cari ne minunează cu învățăturile lor simple și întru tot „evangelice”. Autorul alege și reproduce din ele numeroase modele și exemple despre: smerenie, rugăciune, desăvârșire, dragoste, ascultare, muncă retragerea din lume și alte învățături asupra vieții duhovnicești, de folos pentru biserica întreagă.

Urmează o scurtă dare de seamă asupra istoriei monahismului răsăritean, dela începuturile lui până în vremea noastră, cu priviri speciale asupra republicii monahale dela Athos și asupra monahismului, mănăstirilor și stareților ruși.

Interesante și deosebit de instructive sunt observațiile critice ale autorului cu privire la raporturile dintre biserica ortodoxă și politica statului rus, pe vremea lui Ivan cel Groaznic, Petru cel Mare, și a împărăteselor Ana și Ecaterina II, când biserica a fost aservită intereselor de stat. „Birocratizarea exterioară a bisericii” și „apropierea mănăstirilor de lume, de politica mare, de tronul țarilor” și de bogăție (p. 53), le-a scăzut energia duhovnicească și au făcut din ele „un departament al noului stat polițial” (p. 55).

Cu toate acestea, monahismul a exercitat în Rusia o înrăurire covârșitoare, mai ales prin vestiții săi stareți, între cari se numără în loc de frunte *Paisie Velicovschi* dela Neamțu, care a fecundat viața religioasă și culturală a Rusiei (p. 60), și mai ales cea dela mănăstirea Optina, cu o influență atât de binefăcătoare asupra poporului rus și asupra scriitorilor: Kireievski, Gogol, Dos-

toievski, Soloviev, Tolstoi, Leontiev, Constantinovici, ș. a.

P. C. S. Părintele Prof. I. Zugrav, prin lucrarea de față, ne-a dat nu numai o traducere bună, dar și o operă de sinteză din care să cunoaștem istoria pe scurt și esența monahismului răsăritean. Pentru înviorarea monahismului nostru în special și a vieții religioase în general, cartea aceasta e foarte binevenită.

Cine se ocupă de reforma mănăstirilor și de raporturile dintre Biserică și Stat, află în ea sugestii de care trebuie să țină seama cu toată serioșitatea.

*

Prof. Dr. I. Zugrav: Slujba și patimile sfântului marelui mucenic Procopie. Talmăcită de pe slavonie de arhim. Vartolomei Măzăreanu. Cernăuți. 24 pagini.

E un studiu științific asupra unui manus risce se află în muzeul arhidiecezan din Cernăuți, în care se cuprinde rânduiala slujbei sfântului mucenic Procopie „talmăcită și scrisă” de cărturarul arhim. V. Măzăreanu dela Putna, pentru biserica parohiei Badeuți, o ctitorie astăzi distrusă a voevodului Ștefan cel Mare.

Studiul interesează indeosebi din punct de vedere istorico-literar și liturgic. F.

*

Titu L. Roșu: Indrumări și inscripții bihorene, vol. I. Tip. „Doina”-Beiuș, 95 pag. 75 lei.

D-l profesor T. Roșu a făcut un lucru bineplăcut lui Dumnezeu, folositor neamului și omagial generațiilor anonime de dieci și dascăli, conducători de strană bisericească, al căror valoros descendent este și D-nia sa.

Cutrerând în timp de vacanță satele din jurul centrelor Beiuș, Vașcău și Tinca, a intrat prin sfintele lăcașe răsfoind Mineele, Ciasloavele, Octocele mari, Trioadele, Strajnicile, Penticostalele ș. a., cărți de ritual găsite pe polițele stranelor și vetrele altarelor bihorene.

Indeosebi veacurile XVII și XVIII, cu harnicii diaci adnotători, ne dau de pe filele picurate de ciara și lacrimile Deniilor mărturii însemnate pe aceste vechi monumente de graiu românesc, fragmente din sbucimatul nostru trecut la granița etnică a ființii noastre.

Articolul „Preoți și voievozi”, „Credință și jertfă” și „Ce preț aveau cărțile”, pe lângă deosebita satisfacție și justificata mândrie de neam, ne deschid porțile zăvorâte cu atâta meșteșug de cei cari nu voiau să ne recunoască băștinași pe aceste regiuni pe timpul emigrării lor de pe stepele Asiei.

Recomandăm cartea d-lui T. Roșu preoților

noștri cu intenția de a le da imbold de muncă în culegerea acestor adnotări, însemnări și inscripții cari stau înmormântate între scoarțele mâncate de carii vremilor, în tot atâtea vechi cărți chirilicești, comori ascunse în stranele bisericesti din Crișana noastră.

Parohiile din lunca Crișurilor, cât și cele de pe văile Mureșului dosec un material istoric valoros între filele îngălbenite a cărților și manuscriselor aflătoare în arhivele, stranele și altarele lor sfinte. Cucernicii preoți să ispitescă cartea d-lui profesor Roșu, însușind metoda muncii sale organizate în publicarea aceluși bogat material cules cu osteneală și dragoste de neam și lege românească. (ct).

Informațiuni

■ **I. P. C. Arhim. T. Scorobeș** a fost numit și recunoscut Arhiepiscop-vicar al Arhiepiscopiei Sibului, cu titlul „Rășnăreanul”. Toți ceice cunosc personalitatea noului Arhiepiscop, nu pot decât să se bucure de alegerea I. P. C. Sale și să rostească din toată inima:

Vrednic este!...

I. P. C. S. Părintele Teodor este un element de elită, ridicat prin merite personale din rândul clerului parohial. A fost pe rând preot la sat, misionar în America și consilier arhiepiscopesc. Este un om de muncă intensă și de pietate adâncă, blând și bun, împodobit cu o bogată experiență pastorală și cu o aleasă cultură teologică.

Bunul Dumnezeu să-i dea prisos de har și sănătate îndelungată, pentru a sluji și mai departe Biserica noastră cu aceeași dragoste și priecere, ca și până acum.

■ † **Pr. Ioan Stana**, fratele P. C. Prot. S. Stana, s'a stins din viață în vârsta de 75 ani, în Arad, la 26 Ianuarie 1942. Cu el Eparhia noastră pierde un suflet de păstor harnic, devotat misiunii sacre și aprins de dragostea sf. altar.

Multe lucruri bune s'ar conveni să spunem despre viața și activitatea lui. Următorul fapt însă merită să fie reținut și însemnat aci, pentru a servi tuturor de învățătură.

Când era în parohia Sarafola, P. C. Protopop tractual, soșit în comună să-i facă vizită canonică, i-a trimis vorbă de acasă prin epitrop să meargă încet cu sluga, până vine și Sfinția Sa.

— Nu pot vorbi cu Părintele — a răspuns epitropul — căci acum divănește cu Dumnezeu. Până găte slujba nu lasă pe nimeni să intre și să vorcească în altar.

Se poate o conștiință mai clară și o atitudine mai pilduitoare în serviciul preoțesc decât aceasta?...

Inmormântarea i s'a făcut din Catedrala

Aradului, Miercuri în 28 Ianuarie c. Au servit și l-au însoțit la mormântul din cimitirul „Eternitatea”, zece preoți în frunte cu P. C. Prot. Tr. Cibian consilier eparhial. În fața catafalcului P. C. Prot. F. Codreanu a rostit următoarea cuvântare:

Lupta cea bună m'am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit; de acum mi s'a gătit cununa...

Acestea sunt cuvintele: pe care le scria sfântul Apostol Pav. I către Episcopul Timotei. Sunt cele mai potrivite cuvinte, ce se pot spune la înmormântarea răposatului preot Ioan Stana. Și la dânsul se încheie o călătorie și o luptă și se gătește o încununare.

Trupul neînsușlețit îi este îmbrăcat în toate odăjdiiile, cașicând ar fi, în zorile Paștilor, gata de slujba Invierii. Crucea de lmn, pe care a purtat-o zece de ani, o ține în mână, să-i fie mărturie, că harul primit prin sfânta taină a preoției, l-a dus din belșug fiilor săi sufletești în cei aproape 50 ani de păstorie. Duce cu sine cartea de rugăciuni, din care a vorbit cu Dumnezeu pentru oameni.

Podoabele acestea îmbrăcate pe trupul neînsușlețit sunt numai simbolul tainelor din care se împărtășește sufletul, care se suie la slujbă în altarul cel mai prețios de ceruri, se pregătește de marea slujbă a invierii creștine, să dea seamă înaintea Stăpânului despre călătoria și despre lupta pe care le-a încheiat pe pământ și prin cari și-a gătit încununarea.

Viața pământească i se poate cuprinde în câteva cuvinte. S'a născut în Șepreus. Liceul l-a făcut în Beiuș, teologia în Arad. După călătorie și după sfințirea întru preot a păstorit în comuna sa natală (Șepreus) 5 ani, în Sarafola 24 de ani, în Comlăuș 16 ani. La vârsta de 70 de ani s'a pensionat, în 1938. Credincioșii din cele trei parohii îi păstrează amintirea cu sfințenie, pentru dragostea de păstor sufletească și pentru râvna la altarul Domnului, iar Episcopul i-a recunoscut meritele și l-a distins cu brâu roșu.

La slujba sfințirii de preot, candidatul este îmbrăcat în odăjdii, apoi doi slujitori ai altarului îl i-au de mâni și înconjură cu el altarul cântând cântări ca la slujba cununiei: Sfinților muncenici cari bine v'ați nevoit și v'ați încununat... și Ivaia dănțuește... Cel ce se sfințește întru preot se cunună cu Biserica de pe pământ a lui Hristos Mântuitorul.

Răposatul în Domnul așa și-a trăit slujba. Când era la sfânta Liturghie el stătea înaintea lui Hristos și nimeni nu avea voie să l turbure cu nimic. Era vorba lui: când sunt la slujbă, vorbesc cu Dumnezeu; oamenii să-mi deie pace.

L-am auzit predicând. Era domol la vorbă, dar cuvântul îi curgea de pe buze cu convingere și cu dragoste și pentru cuvântul Domnului și pentru credincioșii cari îl ascultau.

În fiecare gând, în fiecare cuvânt, el trăia conștient că s'a cununat cu Biserica de pe pământ al lui Hristos Domnul.

Când se încheie călătoria și lupta de pe pământ a preotului, o nouă nuntă se săvârșește în ceruri.

Se spune într-o carte, că murind un slujitor al sf. altar, s'a citit între altele și Evanghelia despre nunta din

Cana Galileii. Un tânăr, ucenic al mortului, se frământa și noaptea cu întrebarea: Cum de s'a citit la mort Evangelia dela nuntă? Răspunsul i s'a dat în vis. Vedeă în vis coșciugul și corpul neînsuflețit, îmbrăcat în odăjdi luminate. Din coșciug se înalță o rază și raza se întindea până la cer, ca scara din visul lui Iacob. Pe scara de lumină se suia sufletul și ceată mare de îngeri îl înconjură și-l prindea într'o dăntuire sfântă în jurul altarului din ceruri, cântând ca la nuntă: Isaia dăntuește...

În vreme ce noi slujim aci probodul, în cer se face nuntă. Noi aci pe pământ cântăm: Plâng și mă tânguiesc, iar în ceruri corul de îngeri cânta: Isaia dăntuește.

Prohodul pământesc în jurul trupului neînsuflețit este nuntă cerească în jurul sufletului descătușat.

Fică și fiu, noră, ginere, nepoți, frate, soră, cumnate și cumnați, toți cei dragi ai celui ce pleacă cu probod la nuntă, prieteni, colegi, cunoscuți, enoriași pentru cari s'a rugat cel ce s'a gosit de încununare, — nu turburați bucuria nunții din cer. Nu plângeți și nu vă tânguiviți Mângâiați-vă cu adevărul credinței, că sufletul lui se duce la bucuria nunții cerești, gata și de invierea trupului.

Lacrimile ce vărsați să fie numai de iubire, iar iubirea să o cuprindeți mai mult în rugăciune și așa să zicem toți:

Odihnește, Doamne, cu dreptii pe robul tău, iertându-i lui toate păcatele. Amin.

■ **Societatea de lectură „Episcopul Grigorie“** a studenților în Teologie din localitate, în ziua de 24 Ianuarie a. c. la orele 19, în prezența P. C. Sale Părintelui Dr. Nicolae Popovici, rectorul Academiei Teologice și a corpului profesoral, și-a ținut cea de a cincea ședință literară, închinată marelui praznic național „Unirea Principatelor Române“.

În cadrul acestei ședințe festive, Părintele prof. Petru Bancea, președintele de onoare al societății, într'un scurt cuvânt comemorativ subliniază înaltul sens pe care *Unirea Principatelor Române*, din 1859, îl are în acțiunea națională de azi. Pe deplin convins de izbânda forțelor noastre naționale, exemplificate în pilduitoarea dărzenie a celor ce luptă pe front, Părintele prof. Petru Bancea accentuează asupra rolului preoțimii în unitatea spiritual-religioasă ce va trebui să urmeze.

În continuare, studentul Ioan L. Zotta din anul IV își citește lucrarea cu subiectul: „*Ortodoxie și primat apusean*“. Temeinicile și migăloasele cercetări științifice, cu care conferențiarul și-a documentat lucrarea, l-au ajutat să prezinte o coană fidelă a mult discutatei inovații apusene. Nu mai puțin a contribuit la aprecierea unanimă a lucrării și stilul elegant, în care a fost expusă.

Prețioase contribuții pentru lamurirea problemei a adus și Prea Cucernicia Sa Părintele Dr. Nicolae Popovici.

Tot în această ședință, tânărul poet arădan, stu-

dent al Academiei Teologice, Lucian Emândi și-a citit câteva din poeziile originale publicate în volumul: „*Chemarea fiului pierdut*“.

Asist.

■ **Donațiune.** Consiliul parohial ort. rom. din Măderat mulțumește dlui Dr. Pavel Siiartău, medic în Arad, pentru donațiunea de 20.000 lei făcută sf. biserici în amintirea fie-iertatului său părinte, Pavel, fost învățător confesional, adevărat părinte al elevilor și-a părinților lor, îndrumător cultural, bisericesc și național și un foarte bun și vestit conducător de cor bărbătesc și al școlărilor, lăsând în urma lui amintiri neșterse.

Dumnezeu să-l odihnească și ierte, iar pe donator să-l împărtășască de darurile sale cele nevăzute.

Preot Moise Popovici

■ **Mulțumire.** În numele parohiei Baia aduc cele mai profunde mulțumiri familiei d-lui Căpitan Ilie Mihalache din Arad pentru dăruirile făcute parohiei noastre și anume: 10.000 lei la Imprumul Reîntregirii, o cruce argintată, două coroane pentru cununii, două exemplare din Octoiul mic și două Ceasloave, — în memoria repausatului fiu Prof. Eugen Mihalache, sublocotenent într'un batalion de Vânători de Munte, care și-a dat viața pentru Cruce, Neam, Țară și Rege în ziua de 25 Sept. 1941.

Rog pe bunul Dumnezeu să aline durerea familiei, iar repausatului să-i dăruiască odihnă veșnică.

Preot Al. Herman

Concurs

Nr. 57/1942.

Se publică concurs pentru îndeplinirea postului de „*Spiritual*“ la Academia Teologică ort. română din Arad, cu termen de 15 zile.

Beneficiu:

1. Salarul înscris în bugetul Statului.
 2. Întreținere gratuită în Internatul Academiei teologice (locuință, luminat, încălzit și hrană).
- Spiritualul numit, pe lângă obligațiunile fixate în Regulamentul Academiei teologice, este obligat a îndeplini și atribuțiunile de *secretar* la Reotoratul Academiei, fără altă retribuțiune.

Reflecțanții la acest post trebuie să îndeplinească următoarele condițiuni:

1. Să fie preot hirotonit, celibat sau monah, doctor sau licențiat în Teologie, sau cel puțin absolvent al unei Academii teologice cu 4 ani de studii și să aibă cel puțin 3 ani de preoție.

Cererile se vor înainta Consiliului Eparhial ort. român din Arad.

Arad în 15 Ianuarie 1942.

† Andrei
Episcop.

Traian Cibian
consilier ref. eparhial.

Nr. 318/1942.

Se publică concurs din *oficiu*, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiei *Dumbrăvița*, protopopiatul Radna.

V e n i t e :

1. Sesiă parohială, 32 jug.
2. Stolele și birul legal,
3. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa II-a*.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Preotul numit la această parohie, va plăti impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Arad, la 22 Ianuarie 1942.

† **Andrei** *Traian Cibian*
Episcop. consilier, ref. eparhial.

Nr. 284/1942.

Se publică concurs din *oficiu*, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiilor :

I.

Groși, protopopiatul Radna.

V e n i t e :

1. Sesiă parohială de 29 jug. pământ,
2. Casă parohială,
3. Stolele și birul legal și
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa a II-a*.

II.

Iermata, protopopiatul Ineu.

V e n i t e :

1. Sesiă parohială de 32 jug. pământ,
2. Casă parohială,
3. Stolele și birul legal și
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa I-a*.

III.

Prevăleni, protopopiatul Hălmagiu.

V e n i t e :

1. Sesiă parohială, circa 13 jug.
2. Stolele și birul legal și
3. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa II-a*.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Preoții numiți, la vreuna din aceste parohii, vor plăti toate impozitele după beneficiul preoțesc din al lor.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial, dela 20 Ianuarie 1942.

† **Andrei** *Traian Cibian*
Episcop. consilier, ref. eparhial.

Nr. 397/1942.

Se publică concurs *din oficiu*, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiilor :

I.

Șofronea, protopopiatul Arad.

V e n i t e :

1. Sesiunea parohială 32 jug.
2. Stolele legale.
3. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa II-a*.

II.

Galșa I, protopopiatul Șiriei.

V e n i t e :

1. Sesiunea parohială circa 28 jug.
2. Stolele și birul legal.
3. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa I-a*.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial Arad.

Preoții numiți, la vreuna din aceste parohii, vor plăti toate impozitele după beneficiul preoțesc din al lor.

Arad, la 27 Ianuarie 1942.

† **Andrei** *Traian Cibian*
Episcop. consilier, ref. eparhial.

I.

Parohia *Grăniceri*, protopopiatul Chișineu-Criș, publică concurs, cu termen de 8 zile, pentru îndeplinirea postului de prim cântăreț bisericesc.

V e n i t e :

1. Venitul alor 4 jug. mici pământ arător.
2. Stola obișnuită dela $\frac{1}{2}$ parohie.

3. Salarul dela Stat, pe care parohia nu-l garantează.

Alesul va conduce strana dreaptă, școlarii în cântările bisericești, îndeplinind toate îndatoririle cantonale, împreună cu acest post și va achita toate impozitele după beneficiul său de cantor.

Reflectanții își vor înainta cererea, cu actele necesare, oficiului parohial din Grăniceri.

Grăniceri, la 18 Ianuarie 1942.

Consiliul parohial

II.

Parohia *Grăniceri*, protopopiatul Chișineu-Criș, publică concurs, cu termen de 8 zile, pentru îndeplinirea postului de al doilea cântăreț bisericesc.

V e n i t e :

1. Venitul alor 4 jug. mici pământ arător.
2. Stola obișnuită din $\frac{1}{2}$ parohie.

Alesul va conduce strana stângă, va ajuta pe primul cântăreț la cântările cu școlarii, îndeplinind toate îndatoririle cantonale împreună cu acest post și va achita toate impozitele după beneficiul său cantoral.

Reflectanții își vor înainta cererea, cu actele necesare, oficiului parohial din Grăniceri. În lipsa de cântăreț bisericesc diplomat, acest post se va completa — provizor — cu un cântăreț bun de strună.

Grăniceri, la 18 Ianuarie 1942.

Consiliul parohial